

Handelingsprotocol Vrouwelijke Genitale Verminking

Handelingsprotocol voor zelforganisaties & beroepskrachten gericht op maatschappelijke preventie, weerbaarheid en zelfredzaamheid

VON /
VLUCHTELINGEN
ORGANISATIES
NEDERLAND

Colofon

Tekst en ontwikkeling: Anne-Floor Dekker, Alem Desta.

Eindredactie: Natalie Figueroa Perez

Vormgeving: Lawless & Lotski

Druk: Drukkerij Vaes

ISBN/EAN: 978-90-812980-5-6

© 2011, Vluchtelingen-Organisaties Nederland. Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze publicatie mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Vluchtelingen-Organisaties Nederland.

VON /
VLUCHTELINGEN
ORGANISATIES
NEDERLAND

Deze publicatie is mede mogelijk gemaakt
door het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport.

Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

Vrouwelijke Genitale Verminking

Vrouwelijke Genitale Verminking (VGV) staat voor alle procedures die de vrouwelijke genitaliën gedeeltelijk of compleet verwijderen. Deze handelingen worden vanuit cultureel, religieus of andere niet-therapeutische redenen uitgevoerd (WHO 2000).¹

Hoewel de exacte historie van dit schadelijke ritueel niet helemaal terug te halen valt, kan worden geconcludeerd dat referenties naar de eerste VGV teruggaan naar de oude samenlevingen in Egypte en Soedan. Er wordt gesuggereerd dat de traditie stamt uit de tijd van de farao's en toen werd aangeduid met de term 'faraonische besnijdenis'. Het ritueel, dat duizenden jaren achter elkaar werd uitgeoefend, werd vervolgens door de Islamieten overgenomen en uiteindelijk verspreidde zowel VGV als de Islam zich naar andere landen. De link die bestaat tussen VGV en de Islam heeft de assumptie in het leven geroepen dat VGV een voorwaarde is voor een adequaat Islamitisch leven (Gruenbaum 2001)². Dit is echter onjuist. VGV beperkt zich bovendien niet tot Moslims: ook aanhangers van het Christendom, Animisme en het Ethiopische Jodendom voeren het uit.

Elk jaar lopen ongeveer twee miljoen meisjes het risico om VGV te ondergaan. Het wordt momenteel toegepast in 28 Afrikaanse landen, kleine minderheidsgroepen in India, Zuidoost Azië, Jemen en andere landen in het Midden-Oosten. Ook in het Westen wordt VGV nog regelmatig uitgevoerd door vluchtelingen- en migrantengroepen.

De redenen voor ouders om hun dochter VGV te laten ondergaan is ten eerste het reduceren van seksueel genot en ten tweede het waarborgen van de kuisheid, maagdelijkheid en uiteindelijk onvoorwaardelijke trouw aan de toekomstige echtgenoot (Gruenbaum 2001)³. De sociologische redenen voor VGV zijn de inauguratie in het 'vrouw-zijn' en het behoud van sociale cohesie (Gruenbaum 2001). Binnen zowel veel traditionele maatschappijen als sommige vluchtelingen- en migrantengemeenschappen, is het behoud van de vrouwelijke maagdelijkheid een voorwaarde voor het huwelijk en indirect dus ook voor economische zekerheid en sociale acceptatie. In dit type gemeenschappen, waarin het niveau van seksualiteit van de vrouw haar morele normen en waarden aanduidt, is VGV een essentieel component van haar vrouwelijkheid geworden.

¹ WHO, 'A systemic review of the health complications of female genital mutilation including sequelae in childbirth'. *WHO/FCH/WMH/00.2*. Geneva, World Health Organization (WHO), 2000.

² Gruenbaum, Ellen, *The female circumcision controversy: an anthropological perspective*. Philadelphia, PA, University of Pennsylvania Press, 2001

³ Gruenbaum, Ellen, *The female circumcision controversy: an anthropological perspective*. Philadelphia, PA, University of Pennsylvania Press, 2001

Inhoud

Introductie	4
Leeswijzer	5
Hoofdstuk 1 Doel & functie handelingsprotocol	6
1.1 Visie & missie VON	6
1.2 Doel & functie handelingsprotocol	7
Hoofdstuk 2 Beschrijving stappen	8
2.1 Mentaliteitsverandering	8
2.1.1 Stappen die vluchtelingen- en migrantenorganisaties kunnen zetten	9
2.1.3 Stappen die gezondheids- en hulpinstellingen, maatschappelijk werk, politie, justitie, OM en gemeenten kunnen zetten	11
2.2 Weerbaarheid & zelfredzaamheid	14
2.2.1 Stappen die vluchtelingen- en migrantenorganisaties kunnen zetten	14
2.2.3 Stappen die gezondheids- en hulpinstellingen, maatschappelijk werk, politie, justitie, OM en gemeenten kunnen zetten	15
2.3 Bescherming & strafrechtelijke aanpak	16
Bijlage 1:	
• Relevante documenten & organisaties	18
Bijlage 2:	
• Concept samenwerkingsconvenant tussen migrantenorganisaties, hulp- en maatschappelijke organisaties, politie en gemeenten	23

Introductie

Dit handelingsprotocol is ontwikkeld door Vluchtelingen-Organisaties Nederland (VON). VON is de spreekbuis van vluchtelingen in Nederland. Een landelijke koepelorganisatie met in Nederland ruim 400 vluchtelingenorganisaties die hun krachten in VON hebben gebundeld. Wij behartigen de belangen van hen die wegens gegronde vrees voor vervolging hun eigen land moesten verlaten en naar Nederland zijn gevlucht om hier veiligheid en bescherming te vinden. Vanuit internationale verdragen heeft Nederland de plicht dit hen te bieden.

VON zet zich in voor een samenleving waarin mensenrechten worden nageleefd, waarin vluchtelingen op een rechtvaardige en humane manier worden opgevangen en waarin zij de kans krijgen om op een volwaardige wijze te participeren. We zijn voorvechters van vrijheid en zelfbeschikkingsrecht, gaan de dialoog en soms de discussie aan met politici en nemen actief deel aan het publieke debat. Vanuit deze positie gaan wij ook de strijd aan met mensenrechtenschendingen in onze eigen gemeenschappen, zoals vrouwelijke genitale verminking (VGV).

VGV of female genital mutilation (FGM) is bij verschillende Afrikaanse vluchtelingengemeenschappen in Nederland een probleem en soms nog een taboe. Toch hebben veel vluchtelingenorganisaties zich de afgelopen jaren ingezet voor de preventie en bestrijding van vrouwelijke genitale verminking. Somalische, Eritrese, Ethiopische, Liberiaanse en Soedanese organisaties die de maatschappelijke preventie van VGV willen bevorderen. Maar ook zelforganisaties van vluchtelingen uit Sierra Leone, Togo, Nigeria, de Ivoorkust, Ghana en Mali gaan de dialoog aan met leiders en kaders van onze gemeenschappen, om hen ervan te overtuigen dat sommige culturele conventies regelrechte mensenrechtenschendingen zijn. Tegen vrouwen in het algemeen en kinderen in het bijzonder. Samen met deze organisaties is dit handelingsprotocol ontwikkeld. Het biedt ondersteuning aan alle organisaties die op eigen kracht het taboe rond VGV willen doorbreken

Leeswijzer

Dit protocol is in eerste instantie geschreven voor kaders van zelforganisaties van vluchtelingen en migranten in Nederland die VGV in hun achterban willen stoppen en een mentaliteitsverandering rond VGV willen realiseren. In tweede instantie is dit protocol geschreven voor beroepsbeoefenaars van hulpinstellingen, maatschappelijk werk, politie en gemeenten. Met behulp van dit protocol kunnen zelforganisaties, relevante instellingen en gemeenten samenwerken aan de maatschappelijke preventie van VGV en het voorkomen van slachtoffers van VGV. Als bijlage vindt u een voorbeeld van een samenwerkingsconvenant die hiervoor kan worden gebruikt.

In het eerste hoofdstuk wordt het doel en de functie van het handelingsprotocol toegelicht. Wat willen we bereiken en hoe helpt dit handelingsprotocol daarbij? We gaan in op onze visie en missie betreffende de maatschappelijke preventie van VGV en het belang van eigen initiatieven van vluchtelingen en migranten. Het tweede hoofdstuk geeft een praktische vertaling van de maatschappelijke preventie van VGV en de weerbaarheid en zelfredzaamheid van potentiële slachtoffers. Wat kunnen vluchtelingen, migranten en beleidsmakers van gemeenten en hulpinstellingen doen? Welke verantwoordelijkheden hebben zij hierin? In de bijlagen wordt een overzicht gegeven van relevante documenten, protocollen en organisaties. Ook vindt u er de concept samenwerkingsconvenant voor vluchtelingen- en migrantenorganisaties, hulp- en maatschappelijke organisaties, politie en gemeenten.

Hoofdstuk 1 Doel & functie handelingsprotocol

1.1 Visie & missie VON

Vrouwelijke genitale verminking (VGV) wordt nog altijd toegepast in zo'n 20 tot 30 Afrikaanse landen. Recente informatie geeft aan dat het ook in sommige delen van Zuid-Oost Azië, Jemen en enkele landen in het Midden-Oosten praktijk is. Door migratie is VGV ook in Nederland een realiteit. Aanwezigheid van VGV heeft verregaande invloed op ondermeer de integratie, gezondheid, het succes op school en de arbeidsmarkt van meisjes en vrouwen. Maar nog belangrijker: het voortzetten van VGV druist in tegen alle universele en fundamentele waarden. Het komt voort uit een diepgewortelde genderongelijkheid, waarbij het zelfbeschikkingsrecht van vrouwen en meisjes wordt geschonden. Daarmee is VGV in onze visie een ernstige vorm van mensenrechtenschending.

In Nederland is VGV verboden en strafbaar. Alle landen waar VGV plaatsvindt worden gekenmerkt als risicolanden. Meisjes uit deze landen worden in Nederland dan ook beschouwd als risicogroep die slachtoffer kunnen worden van VGV. Belangrijk voor deze risicogroep is adequate hulpverlening en bescherming te organiseren, zodat deze meisjes zich op een veilige manier kunnen ontwikkelen tot zelfredzame en maatschappelijk actieve individuen binnen de samenleving. Daarnaast is belangrijk dat de gemeenschap verantwoordelijkheid neemt en aanspreekbaar wordt voor de daden die in naam van de gemeenschap, familie, traditie en cultuur plaatsvinden. Een sociale verandering van binnenuit is nodig om mensen bewust te maken van het gevaar en de impact op meisjes, vrouwen en de hele familie.

Wetgeving alleen is dus niet voldoende om de uitvoer van VGV te voorkomen. Een nationale strategie is nodig die alle aspecten van preventie, bescherming en maatschappelijke voorzieningen omvat. Kortom, een op rechtengebaseerde strategie die mentaliteits- en gedragsverandering succesvol ondersteunt. Waarbij de kernwaarden en versterkende mechanismen van gemeenschappen worden aangesproken die de uitvoer van VGV ondersteunen. Een dergelijke sociale verandering kan alleen vanuit de groepen zelf komen. De uitvoer van VGV is een sociale conventie die alleen wordt veranderd door gecoördineerde collectieve inzet van de gemeenschappen die VGV in stand houden.

De benodigde mentaliteitsverandering behoeft een ondersteunende omgeving op lokaal, nationaal en internationaal niveau. Samenwerking met strategische bondgenoten zoals de overheid, gemeente en maatschappij is nodig. Maar ook medische professionals, hulpverleners, leraren, politie en justitie, maatschappelijk werkers en bovenal religieuze leiders en sleutelfiguren uit de gemeenschappen zelf zijn onmisbaar in de aanpak. Pas dan zijn we echt in staat VGV een halt toe te roepen.

1.2 Doel & functie handelingsprotocol

Het hoofddoel van dit protocol is bestuursleden van zelforganisaties en beleidsmakers van hulpinstellingen, GGD-en, maatschappelijk werk en gemeenten te ondersteunen in de opzet van een lokale samenwerkingsstructuur om de preventie en bestrijding van VGV in vluchtelingen- (en migranten-) gemeenschappen te bevorderen. Daarbij gaan we uit van de volgende onderdelen in de aanpak:

1. *Mentaliteitsverandering* rond VGV bevorderen door het creëren van een andere kijk op VGV. Dit met als doel dat VGV niet langer wordt gezien als de norm, maar als afwijkend. Het heeft een preventieve werking op families die hun dochters overwegen te besnijden. Tegelijkertijd heeft het een stimulerende werking op de eigenwaarde en maatschappelijke participatie van de meiden en vrouwen die zelf strijden tegen VGV. Mentaliteitsverandering is een belangrijk onderdeel van maatschappelijke preventie en wordt gevoerd op niveau van de gemeenschap.
2. Weerbaarheid en zelfredzaamheid van potentiële slachtoffers bevorderen door het weerbaar maken van jongeren tegen druk van de familie, maar ook door families weerbaar te maken tegen de sociale druk van de omgeving. Een andere manier is het economisch, juridisch en sociaal zelfredzaam maken van vrouwen om niet afhankelijk te zijn van de familie. Weerbaarheid en zelfredzaamheid wordt gevoerd op niveau van het individu.
3. Bescherming en het in veiligheid stellen van (potentiële) slachtoffers van VGV. Dit uit zich in het organiseren en breed bekend maken van institutionele opvang en maatschappelijke vangnetten voor slachtoffers. De kinderen die slachtoffer (dreigen te) worden van VGV behoeven een holistische aanpak waarbij niet alleen wordt gelet op de gezondheid, maar waarbij ook sociale en psychologische ondersteuning wordt geboden. Bescherming uit zich daarom ook in het bouwen en onderhouden van bruggen tussen risicogemeenschappen, hulpinstellingen - zoals AMK en GGD-en - en politie, justitie, OM en kinderrechters.
4. Rechtshandhaving ofwel het aanpakken van daders van (dreigende) VGV. Dit uit zich in het opzetten van samenwerkingsstructuren en het uitwisselen van kennis tussen politie, justitie, hulpinstellingen en risicogemeenschappen om daders van (dreigende) VGV (beter) te kunnen vervolgen. Dit wordt geborgd via aandachtsfunctionarissen bij de daarvoor verantwoordelijke instanties en via casuïstiek overleg. Van heldere en zichtbare rechtshandhaving kan een preventieve werking uitgaan richting potentiële daders. Wel moet daarbij worden gewaakt voor het eenzijdig criminaliseren van de praktijk: VGV wordt veelal uitgevoerd door families die onder grote sociale druk staan. Het rechtshalve aanpakken van daders van VGV moet daarom parallel verlopen met community based benaderingen waarbij bewustwording bij en mentaliteitsverandering van de gehele gemeenschap centraal staat.

In ieder onderdeel zijn verschillende partijen betrokken. Vluchtelingen- en migrantenorganisaties, individuele trainers afkomstig uit de gemeenschappen, beroepskrachten van hulpinstellingen, maatschappelijk werk, AMK, Jeugdzorg, GGD-en, politie, justitie, OM, kinderrechters en gemeenten. Iedereen werkt vanuit zijn of haar eigen belangen, werkcultuur en strategieën. De veelheid aan partijen vraagt om een duidelijke rol- en taakverdeling, zodat ieder vanuit zijn eigen expertise en verantwoordelijkheid kan handelen. Een handelingsprotocol beschrijft welke partijen een rol hebben. Daarnaast beschrijft het welke taken deze partijen hebben en wanneer deze de taken van een samenwerkingspartner raken. Op deze manier weten alle partijen wat van elkaar mag worden verwacht en kan de basis worden gelegd voor een vruchtbare samenwerking.

Vanuit onze eigen expertise richten wij ons in dit handelingsprotocol hoofdzakelijk op de maatschappelijke preventie van VGV, zijnde *Mentaliteitsverandering en Weerbaarheid & Zelfredzaamheid*. In het volgende hoofdstuk bespreken we welke stappen vluchtelingen- en migrantenorganisaties en hulpinstellingen, maatschappelijk werk, politie en gemeenten kunnen zetten in dit onderdeel. Ter inspiratie voor de lezer geven we daarnaast een aanzet voor de rol- en taakverdeling binnen de onderdelen *Bescherming & Veiligheid en Rechtshandhaving* (ook wel *Strafrechtelijke Aanpak* genoemd).

Hoofdstuk 2 Beschrijving stappen

De hieronder beschreven stappen ter preventie en bestrijding van VGV onder risicogroepen in Nederland zijn richtlijnen. Het is geen uitputtende lijst, noch zijn dit stappen van een ketenaanpak of stappen die in specifieke volgorde moeten worden genomen. De stappen van de verschillende betrokkenen kunnen parallel aan elkaar verlopen. Doel van dit handelingsprotocol is te laten zien dat verschillende actoren hun eigen taken en verantwoordelijkheden hebben in het proces. Deze vullen elkaar aan en werken versterkend op het hele spectrum dat de preventie en bestrijding van VGV - van mentaliteitsverandering van gemeenschappen tot de strafrechtelijke aanpak van daders van VGV - behelst.

2.1 Mentaliteitsverandering

Vanuit de overtuiging dat de mentaliteitsverandering rond VGV en het zich ervan afkeren vanuit de gemeenschappen moet worden georganiseerd, dichten wij zelforganisaties een belangrijke taak toe in het bevorderen ervan. Zelforganisaties zijn gestructureerde onderdelen van de vluchtelingen- en migrantengemeenschappen. Via hun infrastructuur kunnen deze organisaties makkelijk activiteiten organiseren, mensen bereiken en ondersteunen.

Daarnaast kunnen veel vluchtelingen- en migrantenorganisaties als aanspreekpunt dienen voor hulpinstellingen, belangenorganisaties en gemeenten. Veel organisaties zijn al jaren actief in de aanpak van VGV, geven workshops aan maatschappelijk werkers en medische professionals, en houden lezingen. Zij hebben vaak gedetailleerde kennis over de praktische uitvoer van VGV en de achterliggende normen en morele conflicten binnen hun gemeenschap. Ook kennen zij als geen ander de drempels waartegen vrouwen en meisjes aanlopen bij hun persoonlijke ontwikkeling en strijd om zelfbeschikking. Consultatie van deze organisaties en samenwerking is in dit proces onderdeel van ook van belang en aan te bevelen.

Beroepskrachten van hulpinstellingen, maatschappelijk werk, politie, OM en gemeenten hebben een ondersteunende taak. Zij organiseren de randvoorwaarden voor groepen en individuen om zich op een veilige manier te ontwikkelen en emanciperen.

2.1.1 Stappen die vluchtelingen- en migrantenorganisaties kunnen zetten

Stap 1: Opzetten, uitvoeren en stimuleren van activiteiten en acties ter bevordering van mentaliteitsverandering

De belangrijkste stap die vluchtelingen- en migrantenorganisaties kunnen zetten om het toepassen van VGV te stoppen, is het starten van een collectieve mentaliteitsverandering binnen de achterban. De families en gemeenschapsleiders die de ongeschreven wetten en beleid maken moeten worden gestimuleerd om deel te nemen in de sociale verandering. Dat is een langdurig, intern proces, maar het is wel te organiseren. Hieronder staan een aantal tips.

1) (H)erkennen van het probleem

Als mensen beseffen welk gevaar en impact VGV kan hebben op de levens van meisjes en vrouwen en het als een probleem gaan beschouwen, staan zij eerder open voor oplossingen. Families en gemeenschapsleiders die in eerste instantie het gebruik van VGV in stand houden, zijn dan ook de eersten die tot dit besef moeten komen. Vluchtelingen- en migrantenorganisaties kunnen in dialoog gaan met deze gemeenschapsleiders en families. Via gesprekken met families kunnen de organisaties laten zien dat zij niet alleen staan in de problemen en morele conflicten waartegen de families aanlopen. Dit groepsgevoel is van belang om mensen dat extra duwtje in de rug te geven om op te staan tegen VGV en een verandering in mentaliteit en normenstelsel te realiseren. Niet degenen die VGV niet wensen uit te voeren zijn degenen die abnormaal zijn, maar juist degenen die dit wél willen doen.

2) Anderen overtuigen van verandering

Als mensen zijn overtuigd van de reële mogelijkheid om zelf iets aan hun probleem te doen en worden geactiveerd ideeën om te zetten naar de dagelijkse praktijk, is de mentaliteitsverandering in werking. Om mensen probleemeigenaar te maken van een probleem is van belang dat zij zelf verantwoordelijk zijn voor de oplossing ervan. Zij zelf zijn de dragers van de verandering, de changemakers. Om hen in die positie te kunnen zetten is belangrijk te kijken naar de potentie van de mensen. Stel samen reële, concrete en meetbare doelstellingen die echt bereikt kunnen worden. Het vergroot het gevoel van eigenwaarde en mensen voelen zich gewaardeerd.

Vooraf bij de aanpak van problemen die collectief in stand worden gehouden, zoals VGV, is van belang dat een tegenbeweging wordt georganiseerd. Door mensen de mogelijkheid te geven te netwerken kunnen zij ervaringen uitwisselen en durven zij gezamenlijk een standpunt in te nemen tegen VGV. Vanuit deze positieve stimulans en verbondenheid met elkaar zijn mensen bovendien eerder geneigd in de toekomst zelfstandig activiteiten te organiseren gericht op sociale verandering.

3) Continueren van verandering

Om de sociale verandering te continueren en een nieuwe collectieve mentaliteit over VGV te kunnen vormen, is van belang dat wordt geïnvesteerd in het creëren van een 'sneeuwbaaleffect'. Concreet kan dat door mensen die deelgenomen hebben aan een activiteit of voorlichting, te vragen ook in hun eigen omgeving de dialoog aan te gaan en zich aan te sluiten bij het changemakersnetwerk. Door mensen in de positie van changemaker te zetten, worden ook zij verantwoordelijk voor de sociale verandering. Vluchtelingen- en migrantenorganisaties die het veranderproces in gang zetten kunnen zo hun beweging met steeds meer mensen versterken en de verandering in de gemeenschap borgen.

Stap 2: Aanjagen van activiteiten en acties ter bevordering van mentaliteitsverandering

Veel vrouwen die al jaren actief zijn in de strijd tegen VGV handelen vanuit het standpunt dat VGV hier en nu moet stoppen. Dat is een logische opstelling, voortkomend uit het behartigen van de belangen van individuen en groepen die iedere dag opnieuw moeten strijden voor hun zelfbeschikkingsrecht en bestaansrecht. Zelforganisaties waarin deze vrouwen actief zijn, kunnen dan ook worden gezien als aanjagers van mentaliteitsverandering: zij zetten het thema bij anderen op de agenda. Deze aanjagers hebben veel informatie over het gevaar van VGV en de impact op het leven van vrouwen en meisjes. Deze informatie kan input leveren voor andere organisaties en individuen om veranderprocessen te starten. Zij zijn bij uitstek degenen die kunnen worden ingezet om de sociale beweging bij andere organisaties, families en gemeenschapsleiders te starten.

Stap 3: Bevorderen van onderlinge samenwerking, communicatie en informatie-uitwisseling

VGV is een praktijk die verder reikt dan de gemeenschap in Nederland: veel verhalen gaan over families die hun dochters het land van herkomst laten besnijden. Ook druk komt vaak voort uit familieleden in het buitenland. Juist hierom kunnen vluchtelingen- en migrantenorganisaties veel betekenen in linking and bridging. Concreet houdt dit in dat zij actief informatie over de uitvoer en aanpak van VGV in vluchtelingen- en migranten gemeenschappen hier en in het buitenland verzamelen en kanaliseren. Zowel richting relevante externe partners als richting de vluchtelingen- en migrantengemeenschap in Nederland en in de diaspora. Om dit te bereiken moet actief worden gezocht naar informatie en deze even actief worden verspreid. Ook moet samenwerking worden gezocht met diasporaleden, internationale organisaties, gemeenschapsleiders, gezondheidsprofessionals en vertegenwoordigers van overheden over de grens.

Stap 4: Versterken van draagvlak en zichtbaarheid van organisaties, acties en activiteiten

Om mentaliteitsverandering rond VGV te bevorderen, moet ook door de omgeving ruimte worden geschept voor de veranderprocessen binnen vluchtelingen- en migrantengemeenschappen. Zelforganisaties die activiteiten uitvoeren doen er goed aan deze processen zichtbaar te maken. Het versterkt het draagvlak voor hun activiteiten niet alleen bij hun achterban, maar ook bij relevante instellingen en (lokale) overheden.

Externen, zoals beroepsbeoefenaars van hulpinstellingen en beleidsambtenaren beseffen soms niet dat zelforganisaties al jaren bezig zijn met de aanpak van VGV en hierover veel kennis in huis hebben. Nieuwe functies en verhuizing van diensten maakt dat vertegenwoordigers van gemeenten, ministeries en hulpinstellingen zich steeds weer moeten inwerken in het voor hen relevante werkveld. Door extern te communiceren waar je als zelforganisatie mee bezig bent en te laten zien dat je noodzakelijk werk verricht, maak je jezelf bekend bij nieuwe beroepsbeoefenaars en creëer je goodwill voor deze ruimte. Het versterkt het draagvlak voor en de ondersteuning van het veranderproces.

2.1.3 Stappen die gezondheids- en hulpinstellingen, maatschappelijk werk, politie, justitie, OM en gemeenten kunnen zetten

Stap 1: Ondersteunen van organisaties en sleutelfiguren bij activiteiten en acties gericht op mentaliteitsverandering

Beroepsbeoefenaars van gezondheids- en hulpinstellingen, maatschappelijk werk, politie, justitie, OM en gemeenten hebben met name een ondersteunende rol bij het bevorderen van sociale verandering. Zij realiseren de randvoorwaarden voor individuen en groepen om veilig te kunnen emanciperen. Concreet betekent dit dat zorg wordt gedragen voor een adequate signalering-, meld- en interventiestructuur voor (dreigende) VGV. Daarbij is belangrijk dat duidelijke richtlijnen bekend zijn voor de melding van VGV waarin alle partners worden betrokken, inclusief zelforganisaties van vluchtelingen en migranten. Duidelijke communicatielijnen zijn een pre om preventief in gemeenschappen op te treden.

Ook kunnen beroepsbeoefenaars migranten- en vluchtelingengroepen ondersteunen in hun taken, door de eigen organisatie toegankelijker te maken voor slachtoffers en derden die opstaan tegen VGV. Dit kan door outreachend te werken: op werkbezoek gaan, deelnemen aan gezamenlijke overleggen en platforms. Maar ook door kennis en inzicht te leveren in de eigen hulpverlening- en opvangmogelijkheden. Door gastlezingen of voorlichting te geven kunnen beroepsbeoefenaars vooroordelen wegnemen over de hulpverlening en rechtsgang (zie kader). Het vergroot de meldingsbereidheid van mensen rond incidenten. Bovendien durven slachtoffers en derden die opstaan tegen VGV, hier eerder aanspraak op te maken.

Stap 2: Bevorderen van onderlinge samenwerking, communicatie en informatie-uitwisseling

Bij het bevorderen van mentaliteitsverandering in gemeenschappen over VGV hebben veel verschillende actoren een specifieke rol of taak. Daarom is het centraal sturen van de onderlinge samenwerking, communicatie en informatie-uitwisseling sterk aan te bevelen. Van belang is dat wederzijds bekendheid en dat er zelfs een vertrouwensrelatie ontstaat. Vooroordelen dienen te worden weggenomen zodat ruimte ontstaat voor erkenning van een gelijkwaardig partnerschap. Daarnaast is van belang dat geen segregatie van actoren in de aanpak plaatsvindt. Met name een gemeente kan hierop de regie voeren door samenwerkingspartners te motiveren, ondersteunen, verbinden en sturen. Cruciaal voor plezierig samenwerken zijn de volgende punten:

1) Plan tijd in voor samenwerking

Samenwerken kost tijd. Vaak extra tijd die niet van te voren is begroot of ingepland. Daarom is van belang dat medewerkers vanuit de directie en/of het management de ruimte krijgen deze samenwerking in te plannen. Alleen met die ruimte krijgt samenwerking een eerlijke kans.

2) Communiceer helder en bespreek verwachtingen en frustraties

Iedere samenwerkingspartner opereert vanuit zijn eigen kader en belangen. Het is daarom belangrijk bij aanvang duidelijk de wederzijdse verwachtingen en ideeën over de samenwerking uit te spreken. Het voorkomt teleurstellingen of miscommunicatie. Mochten die toch optreden, bespreek dat dan om escalatie te voorkomen.

3) Focus op de gezamenlijke doelstelling

Iedere partner heeft zijn eigen belang, maar toch zitten we samen om tafel. Dat dient een gezamenlijk doel. Formuleer de gezamenlijke doelstelling zo specifiek, meetbaar, acceptabel, realistisch en tijdgebonden (SMART) mogelijk. En focus op de realisatie ervan.

4) Ga bij de deelnemende partners langs (werkbezoek)

Door bij elkaar op bezoek te gaan krijg je een beeld van de werkcultuur van je partner en inzicht de betreffende organisatie. Je begrijpt dan beter de context en het kader van je samenwerkingspartner en wederzijds vertrouwen en begrip kan dan groeien. Dit uit zich in soepelere samenwerking, maar ook in het uiteindelijke resultaat.

5) Wees realistisch, maak duidelijke afspraken en houd elkaar daar ook aan, ondermeer via regelmatig overleg

Maak duidelijke afspraken over elkaars rol en taak in het behalen van de gezamenlijke doelstelling en leg dit ook vast. Via regelmatig overleg kan de voortgang van ieders onderdeel worden getoetst en kan worden bekeken of alle partners deze afspraken nakomen en welke afspraken of doelstellingen misschien moet worden bijgesteld. Maak notulen en bepaal gezamenlijk vooraf de agenda van de overleggen.

Wantrouwen in hulpverleningsinstellingen en de rechtsgang

Vluchtelingen- of migranten die vermoeden dat meisjesbesnijdenis gaat plaatsvinden of heeft plaatsgevonden durven vaak geen aangifte te doen uit angst voor represailles van de familie of gemeenschap. Daarnaast hebben weinig mensen vertrouwen in de hulpverlening of de rechtsgang en durven een dergelijke zaak niet te melden.

Vluchtelingen hebben bijvoorbeeld in het herkomstland vaak slechte ervaringen opgedaan met politie en justitie. Corruptie en politieke tegenstand leggen de basis, maar de vaak jarenlange en ontransparante, asielpcedures in Nederland versterken het wantrouwen tegen de rechtsgang. Ook over de vrouwenopvang en maatschappelijk werk heersen hardnekkige vooroordelen. Vrouwen in de opvang zouden tegen hun mannen worden opgezet en aangezet tot prostitutie. En mensen die naar een therapeut of psycholoog worden doorverwezen zijn 'gek'.

Daarnaast hebben mensen de ervaring niet serieus genomen te worden of teruggestuurd te worden als ze aangifte willen doen. Terwijl de gang naar de politie of een maatschappelijk werker vaak al een enorme stap is, die niet lichtvoetig wordt genomen. Als aangiften of meldingen wel worden opgenomen is de ervaring dat een zaak vaak vastloopt op de lange procedure en/of onvoldoende bewijs. Dit demotiveert de sleutelfiguren die de signalen of vermoedens doorgeven om een volgende keer weer melding en/of aangifte te doen.

Vluchtelingen- en migrantenorganisaties proberen deze vooroordelen en het wantrouwen bij hun achterban weg te nemen. Helaas lopen ook zij soms aan tegen onverschilligheid van samenwerkingspartners of onduidelijke richtlijnen. Om de weerstand voor melding van vluchtelingen (en migranten) weg te nemen is van belang dat zij serieus worden genomen en dat heldere richtlijnen bekend worden gemaakt. Belangrijk is dus dat hulpinstellingen en regionale politiekorpsen worden onderwezen in signalering van en omgang met deze specifieke geweldssoort. Maar vooral ook in het onmisbare netwerkopbouw om ingangen te krijgen in risicogemeenschappen.

2.2 Weerbaarheid & zelfredzaamheid

Vluchtelingen- en migrantenorganisaties spelen een centrale rol in het weerbaar en zelfredzaam maken van meisjes en vrouwen, maar ook van families uit risicogroepen. Zelforganisaties vormen de vertegenwoordigers en directe aanspreekpunten van leden van de gemeenschappen. Zij weten wat de behoeften zijn van de vrouwen en meisjes en kennen de morele conflicten van de families van binnenuit.

Gezondheids- en hulpinstellingen, maatschappelijk werk, politie, justitie, OM en gemeenten kunnen bijdragen aan de weerbaarheid en zelfredzaamheid door hun individuele empowerment te ondersteunen.

2.2.1 Stappen die vluchtelingen- en migrantenorganisaties kunnen zetten

Stap 1: Initiëren en faciliteren activiteiten ter bevordering empowerment vrouwen, meisjes en families

Vluchtelingen- en migrantenorganisaties kunnen ruimte bieden aan de empowerment en zelfredzaamheid van meisjes die slachtoffer dreigen te worden en aan families die opstaan tegen VGV, door in hun achterban activiteiten gericht op empowerment te initiëren en te ondersteunen. Deze organisaties kennen als geen ander de behoeften van degenen die gevaar lopen te worden besneden of zich onder druk voelen gezet VGV uit te voeren. Zelforganisaties kunnen gerichte, op maat gemaakte empowermentcursussen ontwikkelen en aanbieden.

Daarnaast hebben de organisaties een voorbeeldfunctie voor de directe omgeving (buren, vrienden, familie) om uit te dragen dat het níet uitvoeren van VGV de norm is en niet langer het wél uitvoeren ervan. Belangrijk is dat vrouwen, meisjes en families zich door de organisaties gesteund voelen om op te komen voor hun zelfbeschikkingsrecht.

Stap 2: Informeren over mogelijkheden, rechten, plichten en regelgeving m.b.t. alle vormen van zelfredzaamheid

Vluchtelingen- en migrantenorganisaties kunnen informatie verzamelen die individuen en families ondersteunen in hun zelfredzaamheid en weerbaarheid en deze actief aanbieden of verspreiden. Zoals informatie over rechtspositie, educatie en financiën. Belangrijk is dat mensen zich op juridisch, economisch en financieel vlak kunnen handhaven. Het versterkt hun gevoel van eigenwaarde en vermindert de afhankelijkheidspositie, die hen nog kwetsbaarder maakt voor sociale druk.

Ook kunnen zelforganisaties informeren over cultuur, samenleving en religie in verband met VGV. Dit kan helpen om vrouwen, meisjes en families te versterken in hun zelfredzaamheid. Als mensen goed geëquipeerd zijn over deze onderwerpen en bewust zijn van hun eigen cultuur en religie, kunnen zij zelfstandig de discussie aangaan binnen de gemeenschap. Zij durven dan kritisch na te denken over gebruiken zoals VGV.

Stap 3: Helpdeskfunctie en doorverwijzen potentiële slachtoffers richting relevante instanties

Een stap verder dan het aanbieden van informatie is het individueel begeleiden en doorverwijzen van individuen die steun zoeken of nodig hebben bij hun ontwikkeling. Zelforganisaties dienen dan te weten welke instanties hen daarin kunnen ondersteunen. Het vraagt om actief verzamelen van informatie en contact met de relevante instanties zodat zelforganisaties weten wat het aanbod en de werkwijze van de instanties is. Ook is deelname aan een meldingsprotocol van wezenlijk belang.

Stap 4: Signaleren misstanden en kanaliseren informatie richting relevante organisaties en instanties

Vluchtelingen- en migrantenorganisaties hebben een taak in het signaleren van misstanden die de zelfredzaamheid en weerbaarheid van meisjes en vrouwen belemmeren. Dit geldt zowel voor misstanden in gemeenschappen als in overheidsbeleid. Belangrijk is dat zij deze zowel kanaliseren richting zelforganisaties als naar samenwerkingspartners, zodat adequaat door de samenwerkingspartners kan worden gereageerd.

Een andere taak van vluchtelingen- en migrantenorganisaties is het overdragen van deskundigheid en informatie over VGV in de betreffende gemeenschap aan samenwerkingspartners. Beroepsbeoefenaars van die gezondheids- en hulpinstellingen, maatschappelijk werk, politie, justitie, OM en gemeenten kunnen worden getraind en geadviseerd over de cultuur, maatschappij en religie in verband met VGV. Zodat ook zij beter geëquipeerd zijn om met VGV om te gaan en adequate hulp aan (potentiële) slachtoffers te verlenen.

2.2.3 Stappen die gezondheids- en hulpinstellingen, maatschappelijk werk, politie, justitie, OM en gemeenten kunnen zetten

Stap 1: Organiseren van gunstige omstandigheden ter stimulering van weerbaarheid en zelfredzaamheid vrouwen, meisjes en families

Door zorg te dragen voor een adequate signalering-, meld- en interventiestructuur voor (dreigende) VGV creëren hulpinstellingen en politie een veilige omgeving voor meisjes en vrouwen om zich te ontwikkelen. Ook de vluchtelingen- en migrantenorganisaties die zich inzetten voor de preventie en bestrijding, worden zo ondersteund.

Stap 2: Bevorderen van onderlinge samenwerking, communicatie en informatie-uitwisseling

Evenals de vorige stap is ook deze stap gelijk aan het onderdeel mentaliteitsverandering rond VGV. Door samenwerking te bevorderen en informatie over hulp- en ondersteuningsmogelijkheden uit te wisselen, kunnen vluchtelingen- en migrantengroepen worden ondersteund in hun taken.

2.3 Bescherming & strafrechtelijke aanpak

Anders dan bij de eerste twee onderdelen van de preventie en bestrijding van VGV zijn de bescherming van (potentiële) slachtoffers en de strafrechtelijke aanpak van daders primair de taak van gezondheids- en hulpinstellingen - zoals medisch personeel, GGD-en, Bureau Jeugdzorg en AMK - maatschappelijk werk, politie, justitie, OM en lokale en landelijke overheden. Zij organiseren in eerste instantie de interventie, opvang en strafvervolgning, zoals ook vermeld in het Meldingsprotocol VGV.

Vluchtelingen- en migrantenorganisaties, evenals belangenorganisaties hebben hierin een ondersteunende, signalerende functie en kunnen bijdragen aan de toegankelijkheid van bescherming. Zij kunnen de aangifte- en meldingsbereidheid van slachtoffers en derden vergroten door bij te dragen aan het vertrouwen in de opvang en rechtsgang. Zelforganisaties kunnen de communicatie tussen de gemeenschappen en hulpinstellingen, politie en justitie bevorderen. Hierdoor sluit ook de hulpvraag van de gemeenschap beter aan op het hulpaanbod van de instellingen. Ten slotte kunnen zij de strafrecht- en zorginstanties ondersteunen in hun taken door bij deze instanties de kennis op het gebied van VGV bij vluchtelingen en migranten te bevorderen.

Om deze en andere taken echter uit te kunnen voeren is van belang dat vluchtelingen en migrantenorganisaties deel uitmaken van een adequate signalering-, meld- en interventiestructuur, bijvoorbeeld door partner te worden in het Meldingsprotocol VGV. (zie *bijlage*)

Richtlijnen voor melden (kinder)mishandeling

Vluchtelingen- en migrantenorganisaties die signalen ontvangen over VGV's, weten soms niet wat zij hiermee aan moeten. Als u het vermoeden heeft dat een meisje besneden gaat worden of besneden is, kunt u uw vermoeden via de volgende richtlijnen kenbaar maken:

- 1) *Breng de signalen in kaart*
- 2) *Win advies in bij professionele hulpinstellingen*
- 3) *Probeer, indien mogelijk, aan de hand van een gesprek met de betrokkenen (potentiële slachtoffers en/of familie en of daders) meer informatie over de casus te achterhalen*
- 4) *Laat het risico wegen dat een meisje slachtoffer wordt: vraag een risicotaxatie aan bij professionele hulpinstellingen of politie*
- 5) *Beslis aan de hand van de risicotaxatie (samen met iemand van jouw gemeenschap) of en welke hulp moet worden georganiseerd of dat een melding of aangifte moet worden gedaan bij de politie. Dit kan (ook anoniem) worden gemeld bij het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling (0900 123 123 0).*

Uiteraard is het opvolgen van deze richtlijnen afhankelijk van de wens van uw organisatie om betrokken te blijven. Soms kan of wil een organisatie niet verder gaan dan advies inwinnen of melding maken bij een hulpinstelling of politie. Dat kan, aangezien zelforganisaties geen plicht en niet de verantwoordelijkheid hebben om verder te gaan dan dat. Maar een organisatie heeft wel de morele plicht slachtoffers van VGV door te verwijzen naar een hulpinstelling en daders van geweld te melden bij politie. Dit geldt te meer voor de organisaties en contactpersonen die de publieke verklaring 'Zeg "NEE" tegen Vrouwelijke Genitale Verminking (VGV)' hebben ondertekend op 12 december 2009 tijdens de gelijknamige publieksbijeenkomst georganiseerd door VON.

Bijlage 1: Relevante documenten & organisaties

Literatuur

Boer, de M. & Desta, A. (2007). Meisjesbesnijdenis in Nederland, Een kwestie van mensenrechten? Utrecht: Vluchtelingen-Organisaties Nederland.

Desta, A. (2007). Agelgil, Een handleiding voor effectieve interventie en preventiestrategieën tegen Vrouwelijke Genitale Verminking (VGV) in Nederland. Utrecht: Vluchtelingen-Organisaties Nederland.

Desta, A. (2011). Change: We make it together, Breaking the silence. Amsterdam: Vluchtelingen-Organisaties Nederland.

Protocolen

Artsenvereniging Jeugdgezondheidszorg Nederland, LVSV, LVT, LVW, GGD Nederland, MOA, Pharos, & FSAN (2005). Gespreksprotocol Meisjesbesnijdenis voor de Jeugdgezondheidszorg. Internet: www.meisjesbesnijdenis.nl.

Pharos (2010). Handelingsprotocol vrouwelijke genitale verminking bij minderjarigen voor AMK: Uitleg en handvatten bij ketenaanpak. Internet: www.meisjesbesnijdenis.nl.

Pijpers, F.I.M., Exterkate, M., & Jager, de M. (2010). Standpunt Preventie van Vrouwelijke Genitale Verminking (VGV) door de Jeugdgezondheidszorg. Bilthoven: Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM).

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (2010). Basismodel meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling: Stappenplan voor het handelen bij signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling. Internet: <http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/kindermishandeling/meldcode-kindermishandeling-en-huiselijk-geweld>.

Nederlandse Vereniging voor Obstetrie en Gynaecologie (2010). Modelprotocol medische zorg voor vrouwen en meisjes met vrouwelijke genitale verminking (VGV). Internet: www.meisjesbesnijdenis.nl.

Internationale en regionale mensenrechtenverdragen en consensus documenten ter protectie tegen Vrouwelijke Genitale Verminking

Internationale verdragen

Universal Declaration of Human Rights, adopted 10 December 1948. General Assembly Resolution 217. UN Doc. A/810.

Convention relating to the Status of Refugees, adopted 28 July 1951 (entry into force, 22 April 1954).

Protocol relating to the Status of Refugees, adopted 31 January 1967 (entry into force, 4 October 1967).

International Covenant on Civil and Political Rights, adopted 16 December 1966 (entry into force, 23 March 1976).

International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights, adopted 16 December 1966 (entry into force, 3 January 1976).

Convention on the Elimination of all Forms of Discrimination against Women, adopted 18 December 1979 (entry into force, 3 September 1981).

Convention against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment, adopted and opened for signature, ratification and accession by General Assembly resolution 39/46 of 10 December 1984 (entry into force, 26 June 1987).

Convention on the Rights of the Child, adopted 20 November 1989. General Assembly Resolution 44/25. UN GAOR 44th session, Supp. No. 49. UN Doc. A/44/49 (entry into force, 2 September 1990).

Committee on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women. General Recommendation No. 14, 1990, Female circumcision; General Recommendation No. 19, 1992, Violence against women; and General Recommendation No. 24, 1999, Women and health.

Human Rights Committee. General Comment No. 20, 1992. Prohibition of torture and cruel treatment or Punishment.

Human Rights Committee. General Comment No. 28, 2000. Equality of rights between men and women. CCPR/C/21/rev.1/Add.10.

Committee on Economic, Social and Cultural Rights. General Comment No. 14, 2000. The right to the highest attainable standard of health. UN Doc. E/C.12/2000/4.

Committee on the Rights of the Child. General Comment No. 4, 2003. Adolescent health and development in the context of the Convention on the Rights of the Child. CRC/GC/2003/4.

Regionale verdragen

European Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms, adopted 4 November 1950 (entry into force, 3 September 1953).
American Convention on Human Rights (entry into force, 18 July 1978).

African Charter on Human and Peoples' Rights (Banjul Charter), adopted 27 June 1981. Organization of African Unity. Doc. CAB/LEG/67/3/Rev.5 (1981), reprinted in 21 I.L.M. 59 (1982) (entry into force, 21 October 1986).

African Charter on the Rights and Welfare of the Child, adopted 11 July 1990. Organization of African Unity. Doc. CAB/LEG/24.9/49 (entry into force 29 November 1999).

Protocol to the African Charter on Human and Peoples' Rights on the Rights of Women in Africa, adopted 11 July 2003, Assembly of the African Union (entry into force 25 November 2005).

Consensus documenten

United Nations General Assembly, Declaration on the Elimination of Violence against Women, UN Doc. A/RES/48/104 (1993).

World Conference on Human Rights, Vienna Declaration and Plan of Action, June 1993. UN Doc. DPI/1394-39399 (August 1993).

Programme of Action of the International Conference on Population and Development, Cairo, Egypt, 5-13 September 1994. UN Doc. A/CONF.171/13/Rev. 1 (1995).

Beijing Declaration and Platform for Action of the Fourth World Conference on Women, Beijing, China, 4-15 September 1995. UN Doc. A/CONF.177/20.

UNESCO Universal Declaration on Cultural Diversity, adopted 2 November 2001.

Convention on the Protection and Promotion of the Diversity of Cultural Expressions, adopted October 2005 (entry into force, March 2007).

United Nations Economic and Social Council (ECOSOC), Commission on the Status of Women. Resolution on the Ending of Female Genital Mutilation. March 2007. E/CN.6/2007/L.3/Rev. 1.

Contactpersonen/changemakers VON

Eritrea

Haimanot Salvatore: haimanot@svor.nl
Hiriti Asghedom: hiritasghedom@hotmail.com
Selam Tewolde: selamtewolde@hotmail.com
Desta Giorgio: desta_giorgio@hotmail.com
Sinda Elias: azisnda@yahoo.com

Ethiopië

Elisabet Beraded: bareded@casema.nl
Haimanot Belay: haimi.belay@gmail.com
Lidia V. Booje: lgeletta@yahoo.com
Anisa Mubarek: anisamubarek@gmail.com

Liberië

Cartina Mullbah: cmulbah@hotmail.com
Rev. Brown Seo: blessingtime@yahoo.com
Gayduo Fissibue: gayduo7@hotmail.com
Ellen Dennis-Harris: ellendennis83@yahoo.com
Charles Fissibue: boylecha@hotmail.com

Somalië

Zahra Naleie: z.naleie@fsan.nl
Salada ali Malin: binti.s@hotmail.com
Rukio Adow: asiya_g@hotmail.com
Kerta Said: stichtinghalgan@gmail.com
Stella Ismail: stellahuguf@hotmail.com

Soedan

Mona El Badawi: suliman07@hotmail.com
Salwa Abdlah: salwamergni651@hotmail.com
Mekka Abdelgabar: tijanisui@gmail.com
Sonia Khalil: aslee@hotmail.com
Hawa Bashir: hawa.bashir95@gmail.com

Togo

Sams I Noussa: samsinoussa@live.nl

Sierra Leone

Mohamed Beh: patteh3@yahoo.com

Guinee

Fatumata Diallo: f.diallo72@yahoo.fr

Nigeria

James Owie: j.owie@ziggo.nl

Soedan

Salwa Salih: salwa-salih@hotmail.com

Amani Abdo: amani140@hotmail.com

Jongeren

Nafisa Osman: nafosman@yahoo.com

Sagal Ali: sagal.ali@hotmail.com

Samenwerkingspartners

AMK Nederland

www.amk-nederland.nl

Federatie Somalische Associaties in Nederland

www.fsan.nl

GGD Nederland

www.ggd.nl

Landelijk Programmabureau Huiselijk Geweld en de Politietask

www.politiehuuselijkgeweld.nl

MO groep Jeugdzorg

www.mogroep.nl

Openbaar Ministerie

www.om.nl

Pharos

www.pharos.nl

Raad van de Kinderbescherming

www.rvdk.nl

Bijlage 2: Concept samenwerkingsconvenant tussen migranten-organisaties, hulp- en maatschappelijke organisaties, politie en gemeenten

Samenwerking ...(titel project/programma)... inzake de preventie en bestrijding van Vrouwelijke Genitale Verminking (hierna te noemen VGV) in ...(naam gemeente)...

In aanmerking nemende dat:

- o Dat VGV een omvangrijk probleem is dat tot gevolg heeft dat de mentale en fysieke vrijheid van individuen wordt beperkt;
- o Dat de gemeente ... zich gecommitteerd heeft aan het ...(titel project/programma)...

Overwegende dat partijen in de ... samenleving VGV willen voorkomen en dat:

- o Dat de gemeente, ...(namen samenwerkingspartners)... en lokale migranten- en vluchtelingenorganisaties een belangrijke rol hebben in de lokale aanpak en zich middels dit convenant wensen te verplichten tot het leveren van wederzijdse inspanningen op het gebied van de lokale samenwerking;
- o Dat deze wederzijdse inspanningen op het gebied van de lokale samenwerking zich voornamelijk richten op:
 - de onderlinge samenwerking op basis van de taakverdeling die in dit convenant is opgenomen en
 - de borging van die onderlinge samenwerking;
- o Dat intensieve samenwerking tussen bovengenoemde partijen cruciaal is voor een effectieve aanpak gericht op voorkomen dan wel (vroeg)signaleren van VGV.

Zijn partijen het volgende overeengekomen:

Artikel 1 Doelstellingen

Doelstelling 1.

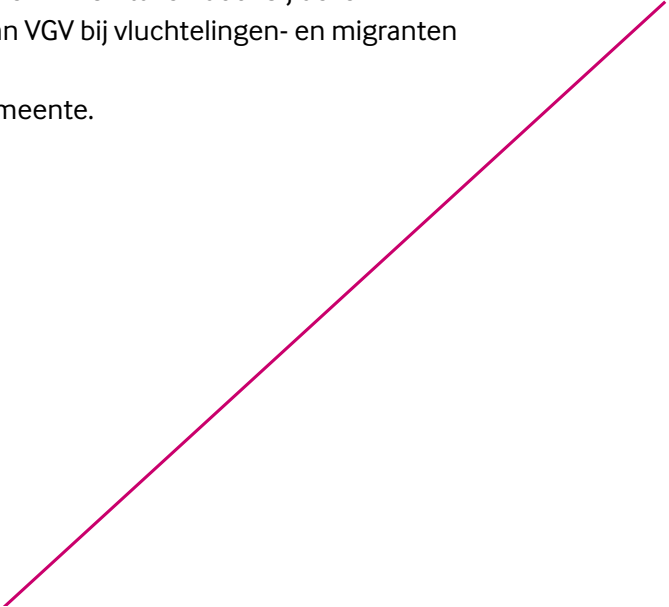
Partijen beogen met dit convenant de onderlinge samenwerking met betrekking tot het gemeentelijke beleid ...(titel programma)... te borgen door voor ieder van elke partij duidelijk vast te leggen wat de taakverdeling is.

Doelstelling 2.

Partijen onderschrijven de doelstelling van ...(titel programma)... inhoudende: het voorkomen dan wel het (vroeg)signaleren van VGV onder vluchtelingen en migranten. Hiertoe wordt een duurzame samenwerking tot stand gebracht tussen gemeente, vertegenwoordigers van vluchtelingen- en migrantengroepen en strafrecht- en zorginstanties. Deze samenwerking komt tot uitdrukking in een structuur met een regiegroep en een platform VGV welke gecoördineerd worden door de (bestaande) regionale stuurgroep ...(naam stuurgroep)...

Artikel 2 Taak Migranten- en vluchtelingenorganisaties

De vertegenwoordigers van de (landelijke en lokale) migranten- en vluchtelingengroepen zien het als hun taak om:

- o VGV bespreekbaar te maken bij potentiële risicogroepen;
 - o Weerbaarheid en zelfredzaamheid van individuen te bevorderen;
 - o Mentaliteitsverandering en gedragsalternatieven te stimuleren;
 - o De toeleiding te bevorderen van migranten en vluchtelingen waarbij sprake is van (dreigend) geweld naar het AMK, het Steunpunt Huiselijk Geweld en het Politie korps ...(naam korps)...;
 - o De strafrecht- en zorginstanties te ondersteunen in hun taken door bij deze instanties de deskundigheid op het gebied van VGV bij vluchtelingen- en migranten groepen te bevorderen;
 - o Deel te nemen aan het platform VGV in de gemeente.
-

Artikel 3 Taak AMK

Het AMK ziet het als haar taak om:

- o Zorg te dragen voor een adequate signalerings-, meld- en interventiestructuur voor (dreigend) geweld;
- o De migranten- en vluchtelingengroepen te ondersteunen in hun taken door het leveren van kennis en inzicht in de hulpverlening- en opvangmogelijkheden;
- o Deel te nemen aan het platform VGV in de gemeente.

Artikel 4 Taak Steunpunt Huiselijk Geweld

Het Steunpunt ziet het als haar taak om:

- o Zorg te dragen voor een adequate signalerings-, meld- en interventiestructuur voor (dreigend) geweld;
- o De migranten- en vluchtelingengroepen te ondersteunen in hun taken door het leveren van kennis en inzicht in de hulpverlening- en opvangmogelijkheden;
- o Deel te nemen aan het platform VGV in de gemeente.

Artikel 5 Taak Politiekorps

Het Politiekorps ziet het als haar taak om:

- o Zorg te dragen voor een adequate signalering-, meld- en interventiestructuur voor (dreigend) geweld;
- o De migrantengroepen te ondersteunen in hun taken door het leveren van kennis en inzicht in de processen van strafrechtelijke rechtshandhaving en door normstellend kaders te bieden;
- o Deel te nemen aan het platform VGV in de gemeente.

Artikel 6 Taak gemeente ...(naam)...

De gemeente ziet het als haar taak om:

- o Regie te voeren op de aanpak van ...(titel programma)... Deze regiefunctie is te onderscheiden in vier activiteiten:
 - motiveren (actief luisteren, relaties leggen, commitment vragen, werken aan draagvlak)
 - ondersteunen (faciliteren, proces begeleiden, dienstbaar zijn aan behoeften van ketenpartners)
 - verbinden (samenwerken, commitment krijgen, zorgen voor samenhang, afspraken maken)
 - sturen (opdrachten geven, knopen doorhakken, aanspreken, toetsen, afrekenen);
- o Voorzitter te zijn van het platform VGV in de gemeente.

Artikel 7 Looptijd

1. Partijen komen overeen dat dit convenant een looptijd heeft tot en met ...
2. De samenwerking wordt voor het aflopen van de looptijd geëvalueerd; over de wijze waarop de samenwerking wordt voortgezet wordt dan besloten.

Aldus overeengekomen en ondertekend te ... op ...

Vrouwelijke genitale verminking (VGV) is bij verschillende Afrikaanse vluchtelingengemeenschappen in Nederland een probleem en soms nog een taboe. Toch hebben veel vluchtelingenorganisaties zich de afgelopen jaren ingezet voor de preventie en bestrijding ervan. Sommige organisaties die de maatschappelijke preventie van VGV willen bevorderen. Maar ook zelforganisaties van vluchtelingen uit Sierra Leone, Togo, Nigeria, de Ivoorkust, Ghana en Mali gaan de dialoog aan met leiders en kaders van onze gemeenschappen, om hen ervan te overtuigen dat sommige culturele conventies regelrechte mensenrechtenschendingen zijn. Tegen vrouwen in het algemeen en kinderen in het bijzonder. Samen met deze organisaties is dit handelingsprotocol ontwikkeld. Het biedt ondersteuning aan alle organisaties die op eigen kracht het taboe rond VGV willen doorbreken. En die een mentaliteitsverandering over VGV in hun achterban op gang willen brengen.